

УРБАНІСТИЧНА КОНЦЕПЦІЯ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ (на прикладі Бродівського, Буського та Золочівського районів Львівської області)

© Мазур Т.М., Савка Т.Я., 2008

Розглянуто роль урбаністики у вирішенні наукових та практичних питань у формуванні і розвитку регіональних туристичних ринків. У межах урбаністичної концепції визначаються напрямки освоєння територій для туристичного використання з врахуванням природно-ресурсного, історико-культурного потенціалу та формування системи центрів туристичної індустрії.

The role of urbanism in the solution of scientific and practical question connected with the forming and development of regional tourist markets has been considered. The directions of opening up the territories intended for tourist using with the due regard for taking natural resource, historic, cultural potential and forming the system of tourist industry's centres are determined within the limits of urbanism conception.

Постановка проблеми

З'ясувати вплив урбаністичних концепцій на розвиток туристичного бізнесу регіону, визначити напрямки і шляхи урбаністичного планування системи туристських зон, формування центрів туристичної індустрії для надання повного комплексу послуг туристам.

Мета статті

Розкрити підходи до формування туристичних зон, орієнтованих на комплексний розвиток рекреаційних територій в умовах переходу до ринкових відносин.

Основна частина

Масовий туризм в Європі як потужна складова світового господарства глобального рівня стимулював розвиток ринку туристичних послуг на території України, яка є країною-генератором туристичних потоків з країнами-сусідами – Росією, Білоруссю, Угорщиною, Польщею тощо.

Найвища туристична активність в Україні проявляється у м. Києві, АР Крим, Харківській, Одеській, Дніпропетровській, Донецькій областях, а також у Львівській області.

Львівщина традиційно була областю, де природно-ресурсний та історико-культурний потенціал у поєднанні з вигідним геополітичним положенням (через територію Львівської області проходять два важливі для Європи комунікаційні коридори – коридор № 3 Берлін–Дрезден–Вроцлав–Львів–Київ та коридор № 5 – Трієст–Любляна–Будапешт–Братіслава–Львів–Рівне–Сарни–Мінськ) були передумовою для пріоритетного розвитку туризму і відпочинку (рис. 1). За часи незалежності, коли міжнародні туристичні обміни перестали регламентуватись державою і активно почали збільшувались обсяги внутрішнього та іноземного туризму, туризм все більше ставав провідною галуззю економіки Львівщини.

Разом з тим відсутність розвинутої мережі інфраструктури обслуговування згідно з європейськими стандартами стримує подальший розвиток туристичного бізнесу*. Як показали проведені дослідження, в місцях, де концентруються потоки туристів, переважно стихійно формуються об'єкти

* Питання про розвиток туристичного бізнесу висвітлені в ряді праць українських вчених теоретиків та практиків. Серед них – А.Ю. Александрова, Н.І. Кабушкін, Е.В. Левицькі, О.О. Любіцева, І.М. Школи [1–5].

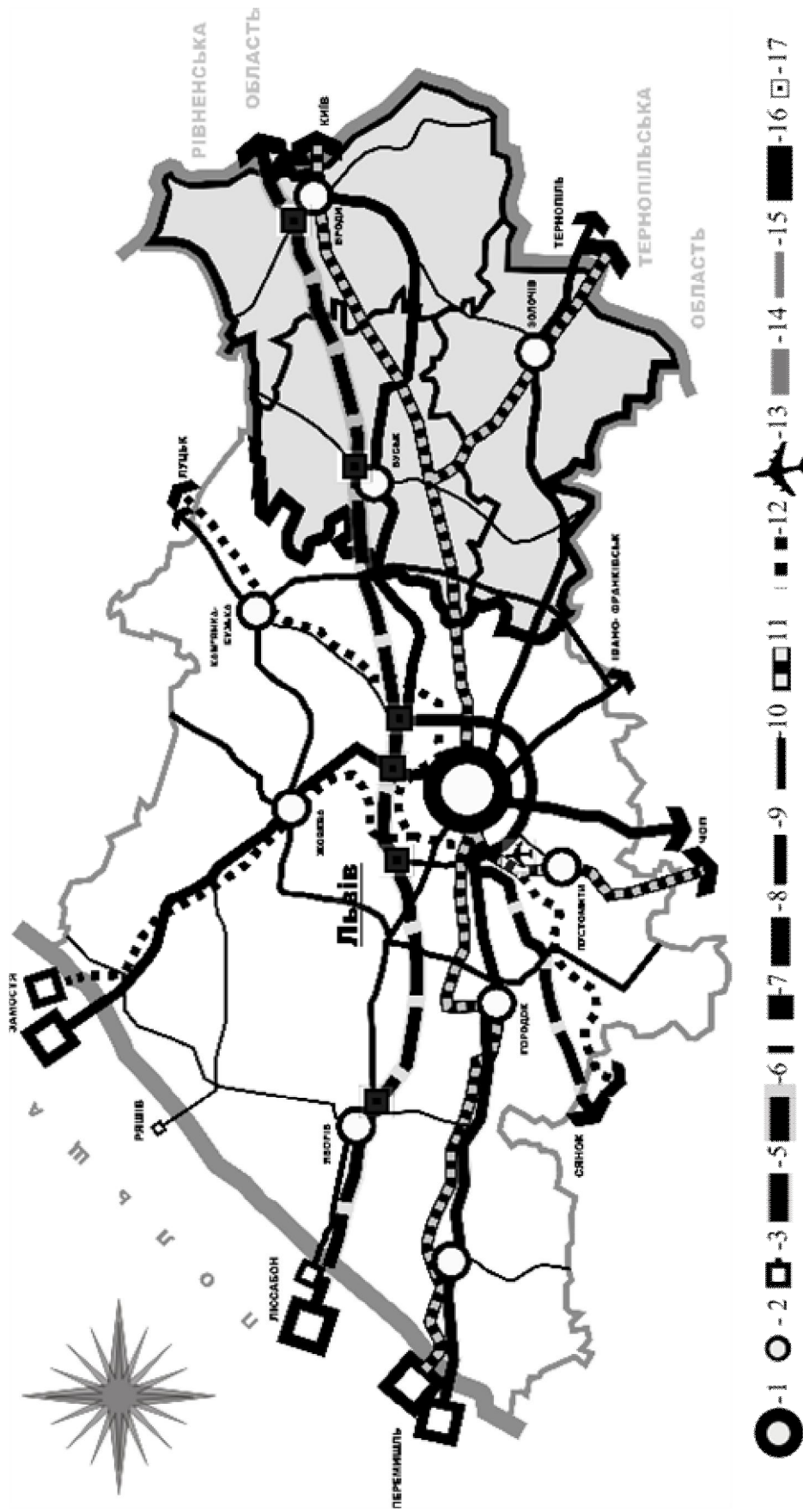

Рис. 1. Схеми планування території I етап. Концепція (Дніпромісто 2006):

- 1 – обласний центр; 2 – районний центр; 3 – митниця; 4 – автомобільні дороги; 5 – існуючі транспортні коридори; 6 – проєктовані транспортні коридори; 7 – магістральні європейського значення; 8 – магістральні державного значення; 9 – регіональні державного значення; 10 – територіальні місцевого значення; 11 – залізничні коридори; 12 – залізничні дороги; 13 – летовище; 14 – державний кордон; 15 – межі області; 16 – межі 3-х районів (Буський, Бродівський та Золочівський); 17 – транспортні розв'язки в різних рівнях, що проєктуються

обслуговувальної інфраструктури. Як правило, це місця будівництва вздовж основних транспортних магістралей, біля зон відпочинку, пам'яток архітектури та природи тощо. Територія ахаращується випадковими спорудами і будівлями, збудованими без дотримання будь-яких архітектурно-будівельних норм і правил і відсутності в достатній кількості сучасних об'єктів сервісу обслуговування для надання різноманітного спектра послуг туристам, з широким діапазоном вартості на такі послуги.

Проблеми у формуванні потужної мережі об'єктів сервісу обслуговування обумовлені тим, що приватний ринок туристичних послуг в Україні остаточно ще не сформувався через постійне реформування економіки країни. За таких умов особливої актуальності для розвитку туристичного ринку набувають заходи, спрямовані на поліпшення середовища бізнес-діяльності і відродження туризму як складової стилю життя населення. Відповідно це створення умов для розгортання малого та середнього бізнесу – готельного, підприємств харчування, обслуговування транспорту, зеленого туризму тощо. Такі заходи сприятимуть вирішенню проблеми регіоналізації туристичної діяльності, розвитку місцевої приватної ініціативи у сфері туризму, формуванню регіональних туристично-рекреаційних корпорацій для забезпечення необхідних матеріальних, фінансових і людських ресурсів.

Як показує світовий досвід малий туристичний бізнес і корпоративна організація туристичної підприємницької діяльності дають змогу акумулювати кошти в місцевому бюджеті, спрямовуючи їх на розбудову матеріально-технічної бази для туристичної діяльності, реставрацію історико-архітектурних пам'яток, природних заказників, організацію додаткових робочих місць тощо.

На жаль, існуюча сьогодні містобудівна нормативна база і набута інерція продовжують орієнтувати урбаністичний розвиток територій без врахування особливостей бізнесу в сфері туризму. Все це обумовлює актуальність вирішення наукових і практичних питань урбаністики у сфері туризму.

До основних урбаністичних аспектів, які б сприяли створенню відповідного просторового середовища для бізнес-діяльності малого і середнього бізнесу в туризмі, належать:

- комплексні дослідження і оцінка туристичних ресурсів (природного потенціалу, історико-культурного, системи розселення, існуючої туристично-рекреаційної інфраструктури, клімату, гідрографії, екології тощо)
- виявлення найперспективніших територій з унікальними туристичними ресурсами і визначення напрямків їх туристично-рекреаційного використання;
- визначення екскурсійної цінності туристичних ресурсів за трьома категоріями: I – державного значення; II – районного значення; III – місцевого (локального) значення;
- формування концепції територіально-просторової організації туристичних зон;
- виділення у межах територій туристичної зони екскурсійних ареалів об'єктів туризму, ландшафтно-маршрутних коридорів, центрів туризму;
- опрацювання моделей просторового розвитку системи об'єктів туристичної індустрії.

У ситуації, коли немає чітких нормативних показників містобудівного освоєння рекреаційних територій для розгортання туристичного бізнесу, зростає роль пошукового і експериментального проектування. Прикладом можуть бути проектні пропозиції, виконані на кафедрі містобудування Інституту архітектури Національного університету "Львівська політехніка".

Робота виконувалась на замовлення Львівської обласної держадміністрації, Управління містобудування та архітектури для Бродівського, Буського та Золочівського районів Львівської області. У межах роботи проаналізовано стан інфраструктури туризму цих районів Львівської області (рис. 2–5).

До складу унікальних туристських ресурсів Буського, Бродівського та Золочівського районів увійшли як пам'ятки історії та архітектури – палацові комплекси, фортеці, сакральні споруди; заклади культури: музеї, картинні галереї тощо, так і природні об'єкти – пам'ятки природи, пам'ятки садово-паркового мистецтва, природні заказники, природні парки. Тому при рекреаційному зонуванні території проєктованих районів пропонувалось виділення зон масового туризму з вузлами локалізації туристських функцій і з створенням в них центрів і підцентрів туристичної індустрії та зон обмеженого режиму туризму та рекреації у межах природних комплексів. Зони масового туризму та рекреації охоплюють переважну частку площі районів вздовж основних транспортних комунікацій. Саме тут доцільно формувати туристично-рекреаційну інфраструктуру.

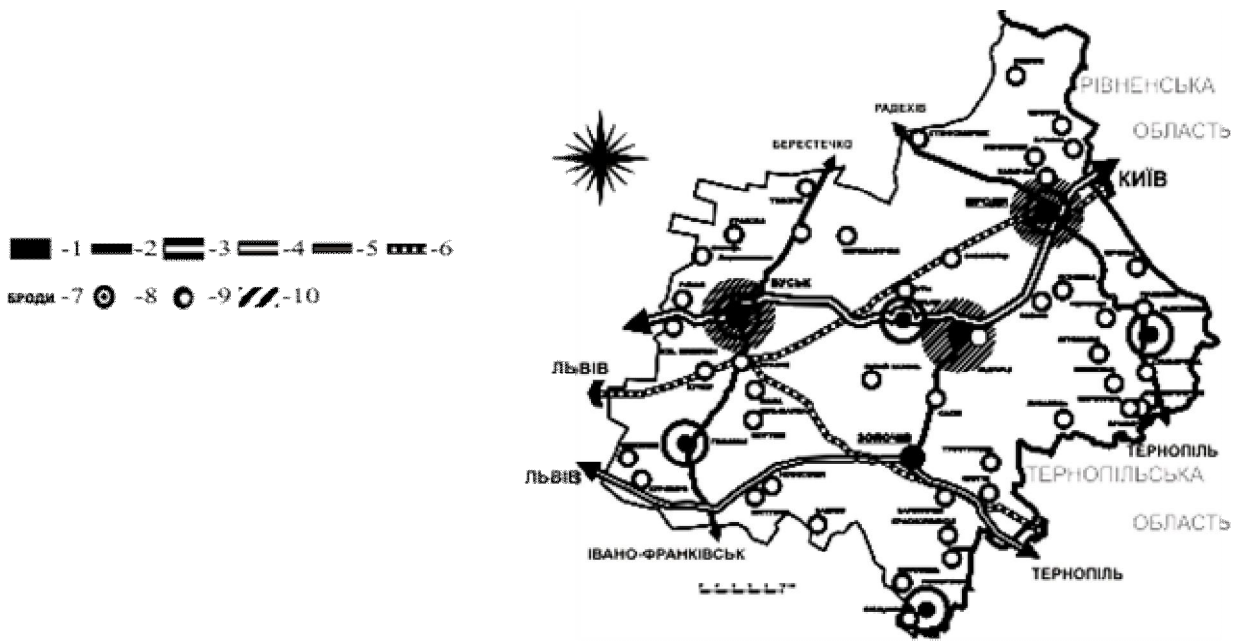

Рис. 2. Схема розташування пам'яток архітектури та містобудування у Бродівському, Буському та Золочівському районах:

- 1 – межа області; 2 – межа районів; 3 – магістраль європейського значення; 4 – магістраль державного значення; 5 – дороги територіального значення; 6 – залізниця; 7 – районний центр; 8 – історичні міста; 9 – населені пункти з пам'ятками архітектури; 10 – літописні поселення

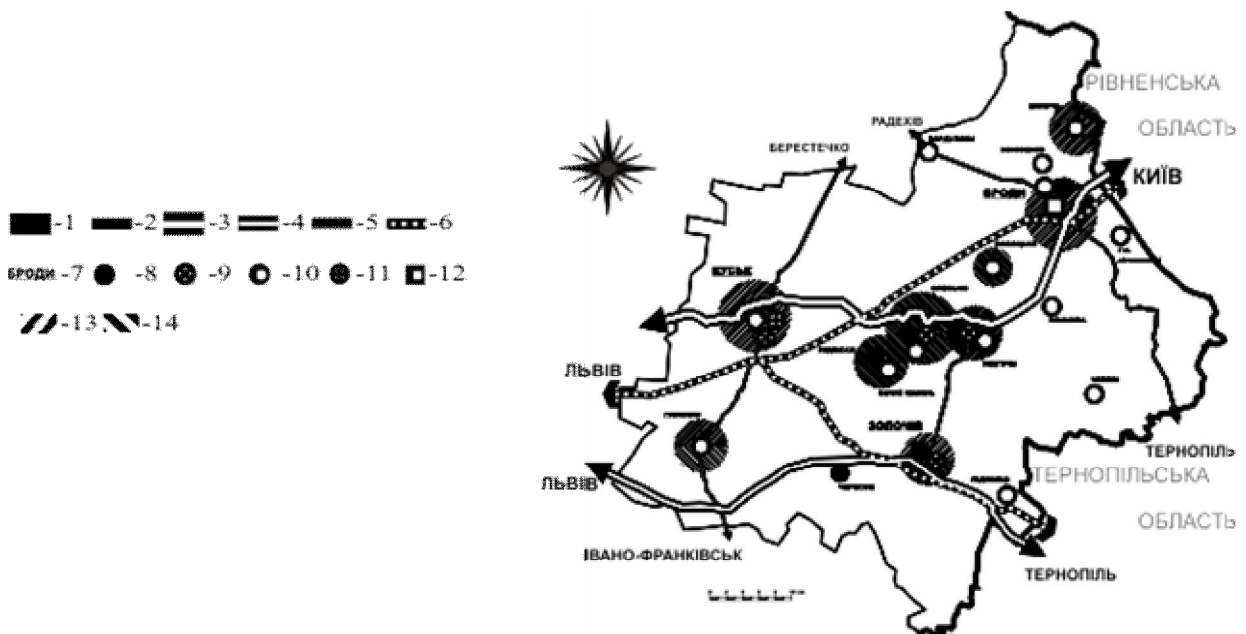

Рис. 3. Схема розташування пам'яток історії та історії культури у Бродівському, Буському та Золочівському районах:

- 1 – межа області; 2 – межа районів; 3 – магістраль європейського значення; 4 – магістраль державного значення; 5 – дороги територіального значення; 6 – залізниця; 7 – районний центр; 8 – меморіальні комплекси і музеї; 9 – пам'ятники і пам'ятні знаки; 10 – місця пов'язані з історичними діячами; 11 – друкарні; 12 – братства "Провіта" та інші заклади освіти; 13 – історично значимі місця; 14 – центри культури

Результати досліджень покладено в основу розробленої концепції територіально-просторової організації туристично-рекреаційної системи Бродівського, Буського та Золочівського районів (рис. 6), за якою було визначено межі туристської зони для масового туризму з унікальними туристичними

ресурсами та передбачена комплекс урбаністичних заходів щодо формування просторового середовища бізнес-діяльності малого та середнього бізнесу:

- загальних: оцінювання територій концентрації туристських ресурсів з огляду розгортання туристичного бізнесу і формування мережі підприємств малого та середнього бізнесу;

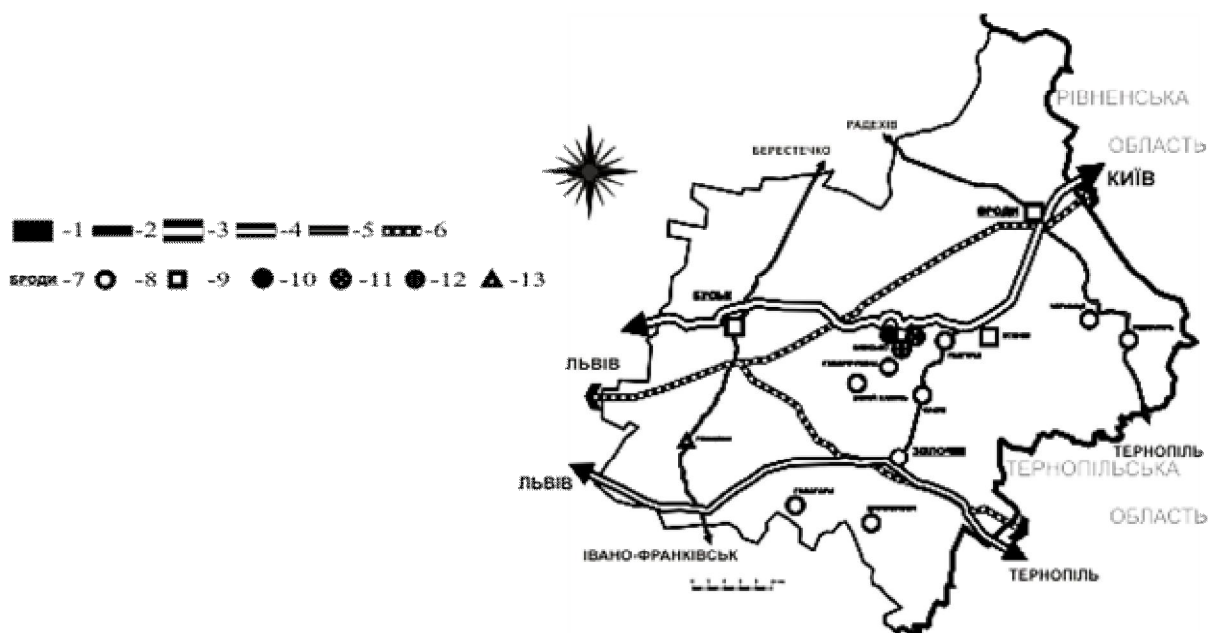

Рис. 4. Схема розташування центрів народних промислів у Бродівському, Буському та Золочівському районах:

- 1 – межа області; 2 – межа районів; 3 – магістраль європейського значення; 4 – магістраль державного значення; 5 – дороги територіяльного значення; 6 – залізниця; 7 – районний центр; 8 – гончарство; 9 – обробка деревини; 10 – ковальство; 11 – ткацтво; 12 – малярство; 13 – лозоплетіння

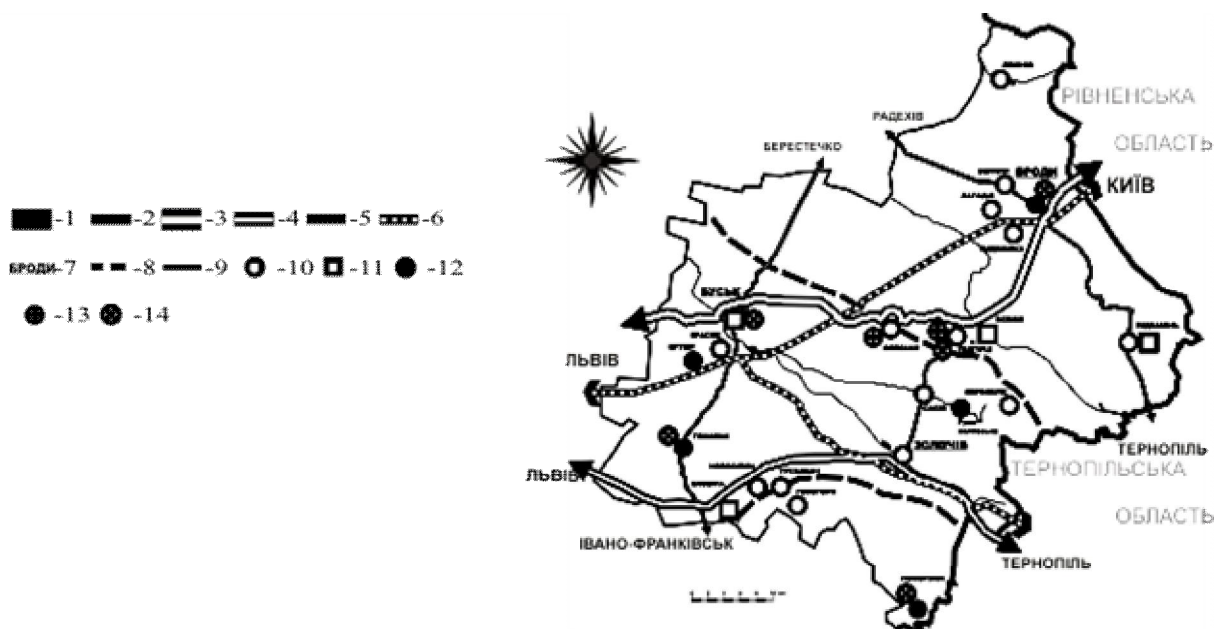

Рис. 5. Схема розташування пам'яток природи та садово-паркового мистецтва у Бродівському, Буському та Золочівському районах:

- 1 – межа області; 2 – межа районів; 3 – магістраль європейського значення; 4 – магістраль державного значення; 5 – дороги територіяльного значення; 6 – залізниця; 7 – районний центр; 8 – головний європейський вододіл; 9 – ріки, озера; 10 – заповідні урочища; 11 – геологічні пам'ятки природи; 12 – ботанічні пам'ятки природи; 13 – комплексні пам'ятки природи; 14 – пам'ятки садово-паркового мистецтва

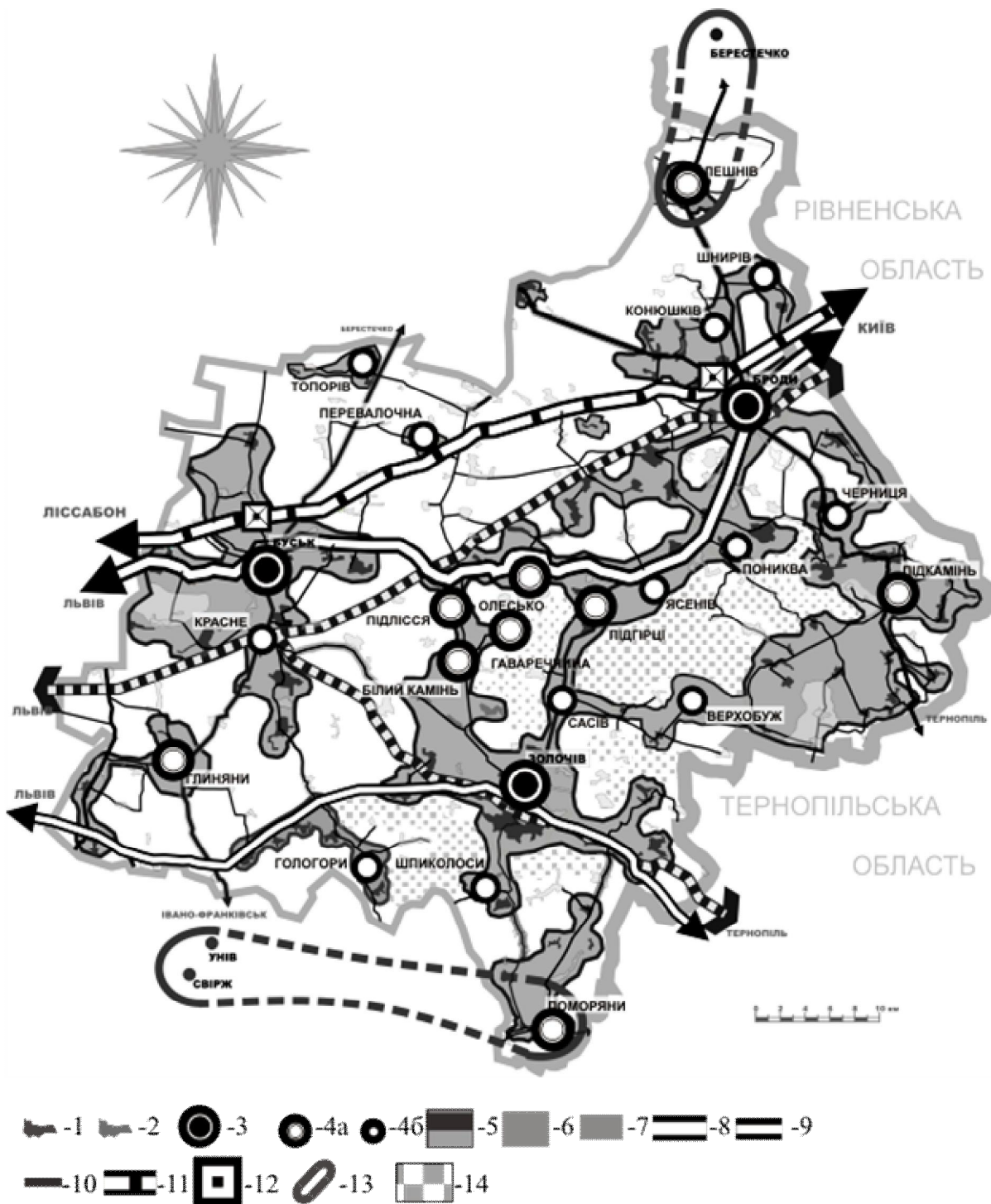

Рис. 6. Схема територіально-просторової організації туристично- рекреаційної інфраструктури на прикладі Бродівського, Буського та Золочівського районів Львівської області Міські та сільські поселення: 1 – з визначними пам'ятками; 2 – з численними та окремими екскурсійними об'єктами, туристичні центри; 3 – адміністративно-розподільчі центри, підцентри; 4a – I порядку, 4b – II порядку; 5 – межі туристських зон; 6 – межі області; 7 – межі районів; 8 – магістральні дороги державного значення; 9 – інші дороги державного значення; 10 – дороги територіального значення; 11 – автомобільний транспортний коридор(с-III Лісабон – Київ); 12 – транспортні розв'язки в різних рівнях; 13 – міжобласні планувальні вузли; 14 – зони обмеження використання туристичних ресурсів

Також пропонується більше уваги приділяти розвитку сільського, “зеленого” туризму для тимчасового перебування туристів у сільській місцевості, щоб відпочити та ознайомитись із способом життя, культурою, традиціями, звичаями місцевого населення.

Зона обмеженого режиму туризму та рекреації – це території з унікальними природними ландшафтами – пам'ятками природи, розосередженими серед туристичних зон активної туристично-рекреаційної діяльності. Для збереження цінних природних компонентів ландшафту доцільно не перевищувати показників рекреаційного навантаження на 1 га осіб в ареалі зосередження екскурсійних об'єктів, обмежити в таких зонах розвиток транспортно-дорожньої мережі, широко застосовувати прийоми екологічної рекреаційної забудови. Це передбачає підняту на опорах над землею забудову споруд туристичних баз (зберігається коренева система зелених насаджень та існуючі гідросистеми), застосування пішохідних доріжок у вигляді естакад, влаштування прогулянкових пішохідних доріжок і майданчиків для відпочинку тощо.

Висновки

При всіх перевагах розвитку туризму на Львівщині, крім економічних (пов'язаних з інвестиційною діяльністю), є чимало проблем, пов'язаних з процесом формування просторового середовища для бізнес-діяльності малого та середнього бізнесу, що вимагає вивчення цієї проблеми з погляду урбаністичної організації туризму.

1. Александрова М.А. *Международный туризм*. – М., 2001. 2. Кабушкин Н.И. *Менеджмент туризма*. – Минск: Новое знание, 2001. 3. Левицкая Э.В. *Организация предпринимательства в туризме*. – Донецк: ДЦТБ, 2000. 4. Любіцева О.О. *Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти)*. – К.: Альтапрес, 2002. 5. *Розвиток туристичного бізнесу регіону: Навч. посібник / За ред. І.М. Школи*. – Чернівці: Книги-XXI, 2007.

УДК.726.54

Т. Максим'юк, В.В. Дідик, С.П. Тупісь
Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра містобудування

ЛАНДШАФТНА КАРТА МІСТА ЛЬВОВА

© Максим'юк Т., Дідик В.В., Тупісь С.П., 2008

Розкрито зміст поняття ландшафтна карта на прикладі міста Львова.

The sense of the landscape map uncovered on example of the city of Lviv.

Мета

Метою ландшафтної карти міста є розроблення засад та розпланування природно-ландшафтного комплексу Львова для обґрунтування містобудівного розвитку міста. Іншими словами: *ландшафтна карта* міста – це природно-ландшафтне обґрунтування його розвитку, комплексний документ, який складається з окремих тематичних розділів наукових досліджень і які у підсумку дають змогу дати рекомендації до генерального плану міста та забезпечити його сталий розвиток.

Під *сталим розвитком* міста розуміють економічні і соціальні зміни, які не погіршують існуючий стан, а, навпаки, мають рівень життя в місті.

У формуванні просторових умов сталого розвитку визначальне місце належить містобудівним заходам, які визначаються схемами і проектами районного планування територій, генеральними планами поселень (рис. 1).

Згідно з Законом України “Про природно-заповідний фонд України” (Київ, 16 червня 1992 р. № 2456 – XII Президент України Л. Кравчук – Ст. 502, розділ І. Стаття 3 “Класифікація територій та об'єктів природно – заповідного фонду України) до об'єктів природно-заповідного фонду належать:

а) природні території та об'єкти – природні заповідники, біосферні заповідники, національно – природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища;